

International Migration Outlook: SOPEMI 2009

Summary in Turkish

Uluslararası Göç Görünüm Raporu: SOPEMI 2009

Türkçe Özet

- OECD ülkelerine göç son yirmi yıl içinde hızla arttı ve son yıllarda işgücü göçünde önemli bir artış oldu.
- Bu yayında ilk olarak ekonomik kriz ve uluslararası göçe etkisi inceleniyor, göç hareketlerinin ve göç politikasının son zamanlarda krizden nasıl etkilendiği açıklanıyor ve öngörülen orta ve uzun dönemli etki analiz ediliyor.
- Sonra, gerek yüksek gerekse daha düşük vasıflı işgücü göçünün yönetimi konusuna geçiliyor. Ülkelerin gelecekte işgücü pazarında karşılaşılabilecek talebe şimdiden nasıl hazırlanmaları gerektiği ve kayıt dışı göçün yasal kanallara en iyi nasıl yönlendirilebileceği inceleniyor.
- Bütün tablo ve grafikler için dinamik bağlantı (StatLink) veriliyor. Bunlar okuru ilgili verilerin Excel® formatında bulunduğu bir web sayfasına yönlendiriyor. Okurlar ayrıca Ekim 2009'dan itibaren ülke notları, trend analizi ve istatistik ekinin bulunacağı www.oecd.org/els/migrations/pmi sayfasına da bakmaya dâvet ediliyor.

Giriş

İşgücü pazarına giren gençlerin sayısının azalması ve “baby-boom” kuşağının emekliye ayrılmaya başlaması ile birçok OECD ülkesi önümüzdeki on yıllarda işgücü arzında beklenen açıkları kapatmak için gözlerini işgücü göçüne çeviriyor. 2015’te OECD ülkelerinde emekliye ayrılan kişilerin sayısı işgücüne katılanların sayısını aşacak ve bu olgu uzun yıllar devam edecek. Uluslararası göç, işgücü açığına çözüm bulmanın tek yolu olmasa da, teknoloji, dış kaynak kullanımı ve yurtiçi işgücü arzının daha fazla seferber edilmesi gibi diğer çözüm yolları belirli mesleklerdeki ve belirli ülkelerdeki ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir rol oynayabilir.

Ancak, şu anda ekonomik kriz bu tabloyu önemli oranda değiştirerek işgücü pazarı üzerindeki baskılara bir ara vermiş bulunuyor. Geçmişteki ekonomik gerileme dönemlerinde net göçlerde düşüş eğilimi görülmüştü. Çünkü işverenler daha az sayıda çalışana ihtiyaç duyuyorlar, göçmenleri cezbeden iş olanakları azalıyor ve doğrudan hükümetler politikalarda, örneğin, varsa işgücü göçü konusundaki sayı limitlerini aşağı çekerek ya da işgücü açığı listelerinden belirli meslekleri çıkararak, girişleri azaltacak değişiklikler yapıyorlar.

Mevcut kriz bu konuda bir istisna oluşturmuyor. Kriz, OECD ülkelerindeki işgücü pazarı koşullarında genel olarak olumsuz etkilerde bulunarak, işgücü göç hareketlerini azaltmakla kalmayıp son yıllarda göçmenlerin işgücü pazarında kaydettikleri ilerlemenin büyük bölümünü de geri aldı.

Krizin ilk vurduğu ülkelerde işsizlik oranlarında büyük artışlar ve gerek mutlak gerekse görece bakımdan yurtiçi doğumlularla karşılaştırıldığında göçmenlerin istihdam oranlarında düşüşler görülüyor. Çalışanlar arasında ekonomik gerileme döneminde genellikle göçmenler yurtiçi doğumlulardan daha fazla mağdur oluyorlar. Bunun nedenleri arasında şunlar yer alıyor: Konjonktürel etkilere karşı daha duyarlı sektörlerde genelden daha fazla oranda temsil ediliyorlar, daha az güvenceli sözleşme düzenlemeleri altında olup, seçici işe alma ve işten çıkarma uygulamalarına tâbi tutuluyorlar. Ayrıca, göçmenlerin gerileme döneminde ülkeye gelenlerinin de, işlerini kaybedenlerin de çalışanların safları arasına istikrarlı bir zemine sahip olarak girme ya da yeniden katılma konusunda özel güçlükleri olduğu da görülüyor. Uzun yıllardır ilk kez ABD’de göçmenlerin istihdam oranı yurtiçi doğumluların altına düştü.

Göçmen işgücü pazarındaki kötüye gidiş sonuçlarının yeniden büyümeye geçildiğinde daha fazla göç olanağını ipotek altına almaması için hükümetlerin dikkatli olmaları gerekiyor. Entegrasyon programlarının sürdürülmesi, ayrımcılığa karşı önlemlerin güçlendirilmesi ve işsizlere yönelik aktif işgücü pazarı politikalarından göçmenlerin eşit bir şekilde yararlanmaları gerekiyor.

Daha genel olarak işgücü göçü hareketlerini yönetme ihtiyacı gerileme sonucunda ortadan kalkmıyor. Bazı açıklar hâlâ devam ediyor ve canlanma ile birlikte daha büyük çaplı hareketler olması beklenebilir. Bunlar ancak ülkelerin kapsamlı ve uzun dönemli bir perspektif benimsedikleri takdirde yönetilebilir olacaktır. Göçün işgücü ihtiyaçlarına duyarlı olmasını sağlayan, kayıtdışı hareketlerin azaltılmasını amaçlayan, göçmenlerin ve çocuklarının uzun dönemli entegrasyonunu daha iyi teşvik eden politikalar geliştirilmesi gerekiyor.

Son birkaç onyı içinde hükümetlerin çoğu, yüksek vasıflı işgücü göçünü tercih ederek, yüksek vasıflı göçmenlerin işe alınmalarını ve kalmalarını kolaylaştıran önlemler uygulamaya koydular. Ama bazı mesleklerde ve sektörlerde daha düşük vasıflı göçmenlere de talep olduğunu takdir etmeleri gerekiyor. Bu tür göçmenleri kabul edip etmemek, bunun göç alan ülkeye maliyetleri ve faydaları ışığı altında değerlendirilmesi gereken, bir politika tercihidir. Uygulamada, ülkelerin çoğunda daha düşük vasıflı işlere göç için kanallar açılması üzerinde de düşünülüyor. Bu tür işler için güçlü bir talep varken düşük vasıflı işlere yasal giriş için sınırlı olanaklar tanınmasının kayıtdışı göç için bereketli bir zemin yaratabileceği ve böyle bir politikanın uygulanmasının zor ve pahalı olabileceği ise gitgide daha çok kabul görüyor.

Düşük vasıflı işlerin göç almaya razı olan ülkelere birçoğu düşük vasıflı göçü geçici göç programları düzenleyerek yönetmeyi tercih eder. Ama geçici göç ancak işgücü ihtiyaçları gerçekten geçici olduğunda ekonomik anlam taşır. İşgücü ihtiyaçları sürekliyse göçün geçici olmasını sağlamak zor ve maliyetli olabilir. O zaman istihdam ilişkilerinin devam ettirilmesi göçmenlerin de, işverenlerin de çıkarıdır.

OECD ülkelerinin tüm vasıf düzeylerindeki ihtiyaçlara çözüm bulan ve talebe göre hareket eden işgücü göç rejimleri uygulamaya koymaları gerekiyor. Bu rejimler ise işverenlerin de, göçmenlerin de kurallara uymalarına yönelik teşvikler, yerli çalışanların yanı sıra göçmenleri de koruyan güvenceler içermelidir. Yasal kanalların halen işverenler ve kayıtdışı göçmenler tarafından kullanılan gayriresmi yüz yüze yöntemlerle rekabet etme şansına sahip olması isteniyorsa, düşük vasıflı işlerde işe alım için resmi yollar uygulamaya konması gerek. Dolayısıyla göç programlarında:

- İşgücü pazarının ihtiyaçları belirlenmelidir;
- Düşük vasıflı göç için, resmi işe alım kanalları açılmalıdır;
- Yeterli sayıda vize verilmeli ve vize işlemleri hızla gerçekleştirilmelidir;
- Oturma ve göçmenlik statülerinin kontrolü için etkin yöntemler getirilmelidir;
- Etkin sınır denetimi ve işyeri yaptırım prosedürleri uygulamaya konmalıdır.

Böylesi rejimler uygulamaya konulduğunda, kayıtdışı göçmenlerin çalıştırılmasına fazla tolerans gösterilmeyip, kuralları çiğneyen işverenler için etkin yaptırım yöntemleri ve cezalar olmalıdır.

Son birkaç onyıl içinde yüksek vasıflı göç, büyük ölçüde hareketlerin OECD ülkeleri içerisinde gerçekleştiği bir dünyadan, büyük ölçüde göçmenlerin üçüncü ülkelerden gelip, çoğunlukla kalifikasyon ve iş deneyimlerinin işverenler tarafından dikkate alınmadığı bir dünyaya doğru değişim gösterdi. Bu durum, göçmenlerin kalifikasyon ve deneyimlerinin getirilerine ilişkin beklentileri gerçekleşmediği takdirde uğrayabilecekleri hayal kırıklığının yanı sıra insan kaynakları israfına da yol açabilir. Ancak, daha olumsuz sonuçların birçoğu, göçmenlerin işleri olmaksızın ve her zaman gelmeden önce evsahibi ülkedeki işgücü pazarında başarı şanslarını doğru değerlendirmeksizin geldikleri durumlardan kaynaklanıyor.

Vasıflı göçmenlerin beklentileri ile bunların daha sonra işgücü pazarındaki sonuçları arasında ortaya çıkan asimetriye çözüm bulmanın en anlamlı yolu, bunun gerçekleşme olasılığını azaltmak amacıyla gerekli önlemleri kaynağında, göçmenler gelmeden önce almak. Uygulamada bunun anlamı şunlardır:

- Önceden iş teklifleri bulunan göçmen adaylarını tercih etmek;
- Dil yeterliğini ve kalifikasyonları kabul öncesinde değerlendirmek;
- Yabancı diploma ve iş deneyimleri için, mümkünse, daha kapsamlı değerlendirme ve yeterlik belgesi prosedürleri uygulamak.

Ülkede öğrenimini tamamlayan uluslararası öğrencilerin işe alınması, göçmenlerin işgücü pazarına gerek duyulan ve kabul gören kalifikasyonlarla girmelerini sağlamanın bir yoludur. Uluslararası öğrencilerin sayısı arttırmak, işe alım için yurtiçi diplomalara sahip göçmen adaylarından oluşan, eğitim maliyeti kısmen göç alan ülkeler ya da göçmenlerin doğrudan kendileri tarafından karşılandığı için, göç veren ülkeler üzerinde olumsuz etkiler riskinin yurtdışındaki kalifiye çalışanların saflarından işe almaktan daha az olduğu, yeni bir havuz yaratabilir.

Göçmenlerin ve özellikle çocuklarının entegrasyonu için OECD ülkelerinin daha iyi bir çalışma yapmaları gerekiyor. Göçmenlerin geldiklerinde işleri olabilirse de, özellikle eğitim seviyesi daha düşük olanlar için, bu uzun dönemli istihdam edilebilirlik garantisi anlamına gelmiyor. Bu durum özellikle mevcut gerileme döneminde geçerlidir; çünkü göçmenler genellikle olumsuz ekonomik koşullarda daha fazla mağdur oluyorlar. Göçmen toplumların dil öğrenimini, işverenlere ve istihdam olanaklarına ulaşılmasını zorlaştıran coğrafi ve sosyal izolasyonuna çözüm bulacak politikalar gerekiyor. Göçmen çocukları için ilkökul öncesi eğitimi ve evsahibi ülke diliyle erken yaşlarda

tanımayı teşvik edici önlemler güçlendirilmelidir.

İyi yönetilen bir işgücü göçü, göç alan ülkeler için avantajlı olabiliyorsa, göç veren ülkelere de önemli faydalar getirebiliyor. Yapılan ödemeler bunları alanların refahını önemli oranda artırıyor. Önemli bir bölümü sağlık ve eğitim alanlarında yatırım için kullanılıp, bu da göç veren ülkelerdeki insan sermayesine katkıda bulunarak büyüme potansiyelini artırıyor. Göç veren ülkelere dönüşler, bilgi ve teknoloji transferleri ve ticari faaliyetlere yatırım ile ilişkilendirilebilir.

Ama beklentilerin makul ölçüler içinde tutulması gerek. Göç veren ülkelerin çoğunun nüfusuna kıyasla göçmen işçi sayılarının fazla olması pek olası değil. Özellikle göçmenlerin yüksek oranlarda olduğu ülkeler yarar sağlayacaklar.

OECD ülkeleri diaspora temaslarına öncelik vererek, geçici olarak yurtdışına gidenlerin kalma haklarını kaybetmeleri ya da emeklilik katılım paylarının taşınabilirliğinin olmaması ya da kaybedilmesi gibi, dönüşleri caydırıcı uygulamaları kaldırarak ve kişilerin geçici yüksek vasıflı görevler için dolaşımı önündeki engelleri azaltarak katkıda bulunabilirler.

© OECD 2009

Bu özet metin resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca olan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir:
www.oecd.org/bookshop/

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü, Haklar ve Çeviriler Birimi'ne başvurunuz. rights@oecd.org Faks: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation Unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights/

